Масса а мехкашкара пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРЛАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 97 (4431). | ЕРА, 29 июль 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадувла 1923 шера дуьйна

АХКАН ДЕНО — ШЕРА КХОАБ

ХИЙ КХАШКА ДlАКХАЧАЦ

РЕЙД

КУЛГАШ ДlАДАХА ИНДОКИТАЙНА ТlЕРА!

...публика правительства, Къилбе-хьон Вьетнама Республикин Хамие болча революционни правительства, ерригача Камбоджа бlаргча цаl болча Къмэр фронто, Лаоса Патриотически фронте хьоттал-ча, йовзаш йолча дош политически къовстадаре программаша мешар сихаrlе юкъоттабарга бода кхехь хьабеля индокитайски проблема къовстаре реалистически некъ а ю.

1 июле мешар беза йоба ... инициатива ... РЮВ ВРП, ... кхоллам, программа хьо а оттаьл. Цар тlе хьаьжжинад США-и цар ... 1971 шара Къилбехьон Вьетнамера ... тlема ... агрессинца ... США ... Къилбехьон Вьетнаме къам ... демократически ... долга. РЮВ-а ВРП-а карда инициативе цаьрра хьайхьаций мелла а дикзол дешье а.

Индокитая халкъашна тlема, политически, дипломатически фронташка довзача толамеша ...

...Вьетнамски, лаосски, камбоджийски халкъий бакъ rlуллакх котдаргда!

(27 июльера «Правдано передовица»).

Гудермеса района «Кавказ» колхоза № 1 болча бригадерча толамаrlа болча комбайнерех цаl ва сурта тlа гуш вар. Ялат чуэцаш хlора дийна бола заданин 100—200 процентан кхочушдеш, Абдурашидов Ваха.

С. ХАКИЕВА сурт

ЙОККХА КОТАЛО

Кlислагlча пятилетка хьалхарча ...

...

Республикерча промышленни предприятий болхлоша, специалисташа беррига шоай ниа тlабехийта хьахьет производства эффективность лакхьяра, кlоаrlча пятилетка хьалхарча шера тlемаде социалистически декхараш хала хьахьан кхочушдара.

Хьалха латтарашца ниисле

Вай республикера колхоза совхозий ... ялат чуэцаш бол ... лагг, дукхача ...

ЯЛАТИ ЯЛАТА ЙОВОШ КУЛЬТУРАШИ ЧУЭЦАРА 1971 ШЕРА 29 ИЮЛЬ ТlАКХОАЧАШ ЙОЛА

СВОДКА

(хьокхlаш дутов дешаш)

	[illegible]	[illegible] гектараш	[illegible] гектараш
Ачхой-Мартана	6774	6098	6098
Ведана	1120	417	417
Грозненски	44097	38341	37132
Гудермесски	10219	10227	10227
Малгlобека	14084	6973	6408
Надтеречни	16286	16061	15301
Наьсарни	6817	3182	3182
Наурски	19124	18613	18033
Нохчий-Юрта	3020	1901	1901
Сlунжен	1205	780	730
Сунженски	20239	18884	17740
Урус-Мартана	8413	6716	6716
Шалга	13519	9230	9230
Шелковской	14836	14346	14334
г. Грозный	131	175	128
Ерригача республикена тlоала	180000	153787	140732
1970 шера 27 июль тlакхоачаш хlинхад	177553	170900	169677
МСХ колхозаши совхозаши	150000	128766	126041
«Скотопром» совхозаш	9632	7680	7680
«Грознявод» объединени	14460	14573	14553
«Консерплодоовощ» объединени	2818	2600	2600

ГИШЛОШЪЕРИЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

... Л. И. Богатова, В. И. Вальнова ...

В. ДОТМАРЗИЕВ.

Кердача сезона кийчо ю

...

А. КУРЧЕНИДЗЕ. Мосркин района «Победа» совхоза чlьаrlара завода инженер.

«Серлало», «Знамя труда» газеташа редакциий бригада: В. ЧЕКУНОВ — ..., ... МАРИН — «Знамя труда» газета ...

ВЦСПС ЗАЯВЛЕНИ

... предсадатель, «Халкъашта юкъера машар чlоагlбарах» телача дунен халкъашта юкъерча Лениски преме лауреат Шафиа Ахмед Аш-Шейх верах дола бlин.

Венпаа колонизаторийн реакционни режимаш ...

Оаха хьалех Суданерча профсоюзий ...

ПРОФЕССИОНАЛЬНИ СОЮЗИЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ЦЕНТРАЛЬНИ СОВЕТ.

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Дага бохам беш, коммунисташи кхьбола судански патриоташи цхьатарра лувцаш чубехкаш хилара тешал деш дола доамаш ух Суданера. Масса метте тlакхуаши чукъажаш ба коммунисташи кхьбола демократаши 19 июлерча болама лакъа лоацаш хиннаб аьнна уж берригаш а бехке бар дукха хьагучабахари лувпарш.

Патриоташ кlалбатара вlашаrlъехкача тlема трибуналаша лира приговораш ду цхьанна а хlамаина бехке боацача бlаьш махе. Дукхаче коммунисташтех кхьча патриоташтех толаш тоха судаш лий, цхьабараша бзабе из судаш хlаналe кхоачашдьий.

Шоай са ца кхоаеш империализмах реакцехе дукхьара, Судан кортамукъьел кхьчерех тийша хlама лоlаши хилийтар дукха къовсам лоаттабалча судански халкъа бlаьш болча курпала къонгай вахара кхераш тlабессаб. Царна юкъе—дунен халкъашта юкъерча коммунистически, болхлой, къамий-кортамукъьалсе болама вокха деятель, Судански Компарти ЦК Генеральни секретарь Абдель Халек Махджуб, Судана болхлой профсоюзий федераце Генеральни секретарь, зерригунех профсоюзий федераце вице - председатель, «Халкъашта юкъера машар чlоагlбарах» телача дунен халкъашта юкъерча Лениски преме лауреат Шафиа Ахмед Аш-Шейх топаш тоха вийнав. Судански пресса оагlонаш тlа, радио чуи телевиденех rlоаш дорхбеша а еш антикоммунистически кампании а йоаш, ... дош латт ... патриоташта.

Судански Коммунистически парте хьахьекхад Суданерча империалистически доала дукхьалара, ... кортамукъьаленна тlехьара леррагlа хьайоаrlеш ... шар боаш къовсамо ше хилар. Хьанаре ... хиний из кортамукъьале ... суверени республика я аьнна Судан дlакхайкаярен rlуллакха бокъхача лоархlаме хиннача, Судан мукъаликхар дукха лоаттабеча къовсама вlашаrlтехача фронте. Укх тlеххьарча шерашка судански коммунисташ леррагlа къовсам лоаттабьаб къамах лоlам чlоагlбари социальни прогресса новкъа rlолла мохк деrlабоалабари дукхьа. Цар хоадамбоаххаш хьагучабьхад деrlаухаш вlабоалаш бола из тlехьашкалье юххьберзабе rlортам доала низаш.

Массаза а кlоаrlга патриотически позицеш тlа латтача коммунисташта дукхьаларча репрессей шерра кампани ше из ярра дукхьала а Судане хьакхайкаьча демократеи социальни прогрессеи принципашта.

Суданера цlий мехкадаш йола террори мехьарйоахаш йола антикоммунизма къовбилаш тlайцай беррига дунен тlарча империалистически реакционни rlоалараша. Из-м хьанам а ва, хlана аьлча антикоммунизма позицеш тlара еш йолча моллагlча выступлене, моллагlча бахьанагlа еш из хlеrlа, хlама тох мехкарче леррига боккъонца долча демократически патриотически низаша, реакце rlуллакха новкъостал ду, империализмах реакцена дукхьаларча къовсаме кхьаьман муrlарий цхьоагlо мелью.

Судански халкъашна кlоаrlга дика уйла йолаш бола беррига советски нах болаш хиника ладугlаш бе Судане деrlаухача событешка. Дунен прогрессивни общественностана цхьена цар дlакхайкаду, шоаш мохк тlатеттача нахьа кхераш, судански къаман демократически революцие кхелаш тlа шоашта хlана тlатттача хьалагахьара кхераш. Судана кулгалхоша кхетабергболах а империализмах реакцена дукхьаларча, кхьчарех тийша хlама доацаш хугта чlоагlдар дукхьа, Судана Демократически Республика социальни прогресс бахьан доалаш доаттабеча къовсаме толам lалашбеш болча, беррига къаман патриотически низий цхьоагlо чlоагlъяра нахьа юха тlаберзара шоашта чухьа цирна низаш кораяхиrlаргдолаш а шоай лот тийша хилар.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЯХЬ ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ

Шелковской районан колхозий, совхозий, промышленни предприятей партийни организацеша КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа кийч а нь, партийни собранешка чIоагIълый болхами культурни дегIаккхувлара ерригача участкашка деш дола кулгал эргадаьккха тоадара хьадда мероприятеш.

Съезда решенеш кхоачашьяра тIеерзаьча цу мероприятешта юкъе лоархIама моттиг дIалоац социалистически яхь дIахо дегIайоалайра дешаша.

КПСС ЦК Отчетни докладагIа отташьча XXIV съезда резолюце тIа белгалдоаккх экономика хьалъяра, наха юкъера социалистическа отношенеш чIоагIъяра дикагIа йола метод из хиларех тарра, къахьегамхой яхь дегIаккхувлилга партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна даим уйла тIаахийта езаш гIулакх хилар.

Районе къахьегамхой хьинар чIоагIгIа айделар сонах, В. И. Ленин вань 100 шу дузача дезача денца дувзадена, социалистически яхь шерра ържай укх шера КПСС XXIV съезда сийна.

Района колхозной, гIишлошьерий, промышленни предприятейи совхозийи болхлой социалистически яхь укх шера белгалйоал кердача дикача хьокхамаша — дахха ювзайолийт из ах шерен бIарчча шерен производствени планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIаийцача декхарашца, общественни производства эффективность лакхъерца, продукци яккхарга дIабоде мах лохбарца, хIамай кхом баргеи хьурмат дерцеи.

Яхь шерра ържа хилара тешал ду пятилетка хьалхарча ах шера итогаша. Хьалхарча ах шера планаш кхоачашъяьй колхозаша, совхозаша, индивидуальни секторо: дуяха — 121, шурийна — 112, фуъшта — 144, тхаиа — 119 процент.

Колхозашка дика вIаштIехьдаьха лаьаду общественни кьайбашта доакъарш кийчдара балзаш. 15 июль хьатIакхеччалца 34.825 тонн гIожа доакъар кийчдаьд, вешта аьлча шера эшарса 70 процент. ХIанзале а кийчдаьд 800 тонн сов гIа баша хьово, ши эзар тонн совгIа сенаж. Колхозашка доакъараш кийчдеш балхий йоккха объем кхоачашъяро хьахьокх, районерча ерригача колхозашка вIашагIъехкача доакъараш кийчдеча звеноша юкъе шерра яхь ържа дилар.

«Коммунизм» колхоза парткоми правленен, колхоза специалисташа хьинаре дакъа а лоацаш отта а яь чанйоах доакъар кийчдара керда технологи юкъеккхаьяра мероприятеш. Уккхаза доакъар кийчду звенош вIашагIъехкай, царна еннай техника, производствени задание, доакъараш кийчдерга боде мах къовстабаь дIабоазийтаб механизатороашта. Наряд йоецача системагIа болх бу звеноша. Цу звеноша юкъе лелаеча яхьа итогаш ю партконо хIара керда технологи юкъахьахьара ахчаца а дешаца а хестаю. Уж дерригa балхаш пар баьчан долаш колхоза хIанзале а кийчдаьд 6.306 тонн гIожа доакъар е планаш кийсдича 112 процент, цу дакъе лоацерноан йол 3.906 тонн, а 90 процент, сенаж 120 тонн, 200 тонн совгIат белхови хьоар.

Парте районни комитето тIа гIертта тоаду социалистически яхьа ду кулгал, цун керда формаш лах, чIоагIгIа уйла тIайохийт из шерра дIайоаьйитара.

Колхозий, совхозий, промышленни предприятей яхьа итогаш ю хIара кварталe. Яхьа котбаьнеараш района сийлен Доска тIа боах, «Строитель коммунизма» яхача районни газета тIа буцц. Парте райкома пропаганди агитацен отдело бетта-бетта арахец шурий-товарни ков тIарча оалхазарийн фермай яхь мицта лел дувцаш йоле бюллетенаш. Цига шерра дIадоавийт хьалха латтарий къахьегамах хьаьинараш. Цу тайпара бюллетенаш ерригача колхозашка, ерригача фермашка дIаккоачийт. Колхозий жаIуй бригадешка а цитта хаддаза ховм бу цара юкъера яхь мишта лел хайташ.

Ялаташ чуцаш хиннача денош ка КПСС райкома пропаганди агитацен отдело арахецар дикагIа болча комбайнерийн жаткай машинистийн балха хьокхамаш тIадола бюллетенаш. Цу тайпара бюллетенаш колхозий ерригача комбайнови агрегаташка дIакхоачадора. Яхьа котбаьнна комбайнераши жатканIаши районни газета оагIонаш тIа чIоагIдаьча сийлен Доска тIа боахар.

Производства доакъошта профессешта юкъе лелаю тха районе яхь. Шоайла яхье баьнаб доаркаш, жаIуй, трактористаш, комсаш лелаерах, хий дехкараш, дуга кхедераш, кхыбараш. Цу яхьа итогаш ю хIара шера, баьча балдах хьахииаркашка а хьожаш.

Колхозий, совхоза партийни комитетий, йоахкийча промышленни организацей партбюроша практически балха тIа йоккха дика опыт Iоаный къахьегама хьалха латта методаш Iомаярен дIайоаржаярен гIулакха. Хьалха латтача опыта школаш я колхозий шурий-товарни же-товарни фермашка. Ерригача колхозашка ках-хаьнахьа, бетта цкъазза белгалдоаккх жаIуи Ди. доярка Ди. Цига цар шоай балха опыт дIа-юха эц. Укх шера, дIаихача шерашкарчул дика дикагIа, вIаштIехьаьнахкай колхозашта юкъера яхь. Ерригача аллхе а колхозов «Шелковский» совхозон шоазаьвIаши проверкаш яьй яхь мишта лел хьожаш. Цун итогаш колхозхой юкъарча собране ювца уттаю.

ЧIоагIа уйла тIайохийт оаха Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмуханбетова бригада болх беш йолча жаIуй хьалхалаттача опыта районни школа балха. Укх шера ши занити аьй школе укх темаех: пхьатарра жа даькийтилга вIаштIехьдаьккхар; Iоахарий кхедара опыт дIа-юха эцера уж цхьаккха тIера ца боалийташ хьалкхедари.

Районерa бIаьш жаIуй хиниаб Наурдь Акватовича бригаде. хIаьта шоай практически балха пайдане дукха хIамаш ийца цитара дIа а бахаб.

Колхозхой социалистически яхьа кулгалдара хьинаре болх бу «Красный пахарь» колхоза партийни комитето. Яхьа партийни кулгалдаро лерхI эгара хьалха производстве, къахьегамца коммунистически гIулакх хургдолча уйлинца колхозхошта кхетам балара дакъе хьалхле коммунисташка хулийтилга. МугIарерча бала тIа ба укхаза 80 процент коммунисташ: хьайбаш лeладераш, механизатораш, комсаш лелаераш. Царех итташ къахьегаме бакха дика хьокхам гойташ ба. Колхоза доярка, Ленинен Къахьегама Цеча Байрахкхен орденаш лелаеча Г. С. Нагумановас хIанзале а кхоачашъяьй ше лeладеча доакхнгара шура яккхара ийс бетта план.

Соахк баьча балха результатетIа «Района дикагIа вола комбайнер» яха сийлахь-диплом еннай комбайнера А. А. Филипповна. Укх шера а хьалха латт из, 7 эзар совгIа центнер ялат а аьрда.

Дика дархIа боагIаш ба Менжинске цIерагIча колхоза партконо МТФ коллектива яхьа кулгалдеро бу болх. Бакха бехкенкхамогIарча участкаш тIа коммунисташ оттабаьб укхаза. Ферма хозрасчетагIа бу хIанз болх. Доярк ошта юкъе шерра яхь ържай. Цун итогаш бетта-бетта собране юви. Котбеьнараш ахчанца а дешаца а хестабу.

Къахьегама тоаламаш дакъа аьттув баьккхаб цу ферригача хIамаша. Шура яккхара ах шера план 118 процент из пачхаьалкхенга йохкара план 124 процент кхоачашъяьй ферма. Соахк цу ханалца кийчъяьчул 10 процент дукхагIа кийчъяьй шура.

Района колхозашка, совхозашка кийч а яьй, партийни собранешка чIоагI а яьй котбоалама продукташ дукхагIа яьрен пачхаьалкхенга йохкарей яхе шера планаш а мероприятеш я. Масала, район бIарчча хьайиача шера юкъера лаьрхIача 25 процент дукхагIа дохкарга ялат, хьайбай продукташ 10—12 процент дукхагIа.

Парте XXIV съездо дакъа айдаь наьха политически къахьегамен хьинар дагI ца а долийташ, района партийни организацешa шерра яхь йоаржаьяй ше шерен укх шерен задание ханал хьалха кхоачашъяре. Цу яхье хьалхарча мугIарашка латт коммунисташ.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской района секретарь.

ХАНАЛ ПХИ ДИ ХЬАЛХА

Шера социалистически яхь а йоаржаь, кердача баьпадарийнца, зомана. кицта кхыча кIаманца Грознера къахьегамхой дикагIа Iалашбе гIерташ я Горплодоовощторга номер 7 йолча туна коллектив. Июль бетта товарооборота план 25 дийнахь 102 процент кхоачаш а яь, хIанз август бетта чотах болх бу цо. Из телам бекхахча хьинаре къахьегарца белгалаьлар воккхагIа вола продавец Евлоев Iаьла, продавецаш Гаджуева Ася, Шуаипова Зоя, продавец Ужахов Руслан, кхыбараш. Горплодоовощторга Сийлен грамоташ телаш а сийлен Доска тIа боахаш а массохазза белгалбаьккхаб уж дика къахьегарах.

М. БОТОВ.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДУ

Ер шу доладелча денз «Грознефть» объединене транспортни контора республикерча бурув эттарашта мехкдаьтте доахараштен планал совгIа дIа-юха бихьа мукх бIаь эзар тонн тарга ба. Къахьегама оасарле лаккхара чазни 21,7 процент тIехкхоачашъяьй. Автомашенаштa ниwъ база задани а дикка тIехкхоачашъяьй контора балхлоша.

Хьинаре къахьегаш я цига коммуниста Бочаров Александра кулгалдеча автоприцепий водителий коллектив. Цо кертгера дакъе дIа-юха кхуть бурувзеттараштa эша доакха дозал дола инструменташ, обсадни турбаш кхыйола материалаш. Юкъера лаьрхIача бригада хIара сменагIа нормаш 180—200 процент кхоачашъю. Уж къахьегама толамаш доахача хьинар айдeна къахьегаш ба водителаш В. Токарев, Н. Марков, В. Чернобровкин кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НГДУ транспортни контора прораб.

«СЕРДАЛО»
БIаI оагIо, 29 июль, 1971 шу.

Оренбургски областе доахача тешпеегIа хьалъеш латт эгара хьалхара газ гулъю пункт. Оренбургски газ Заинский ГРЭС-е гIоргъя укх шера йилла йоаккхаргьа аьнна болхлоша деш дениача 503 километр йIаьхача турбопровода цу гIолла. Газ йоаллача моттиге эксплуатационни скважинаш йоахаш бурув тодаш латт.

СУРТА ТIА: хьалъеш латта газ гулъю пункт.

Г. БЫКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера 8 июле арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатехар «Шун шоай хьаштах миштад» аьнна корта а болаш йола рейдови бригада корреспонденци. Назрани района быткомбинатеро кхачамбецараш дувцар цу тIа. Цу материалах лаьца Назрани района къахьегамхой депутатий исполкома председатела нох. Плиева укх тайпара хоам бу редакцега:

«Шун шоай хьаштах миштад» аьнна 8 июле арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатехача рейдови бригада материале тIа дувца кхачамбецарах [illegible] Назрани района къахьегамхой депутатий Совета исполкома.

Парикмахерски хий хьачудилла а хий дIаоахи хьадола гIулакхаш дем пийшм йохаа а лаьрхIад. Сапожни мастерско Iаьлка, мера, нIай бес бена хрем хургйола гIулакх вIаштIехьданнкхад: комбинатe сиада хьачу а ена дIеттаьй 3 эзар дециметр хром. ЙокхагIа йолча помещене хинна лаьрхIа дIачухьургйолаш а звукозаписа студи.

Августи сентябри цкаш бетта тахуцаш ремонт ергья район быткомбината ерригача помещенешта. Быткомбината лаьрхIа керда гIишлош [illegible] ремонт ца а лаьрхIад».

ХЬАЖАР ЧАКХДАЬННАД, ХЬАХИННАР ФУД?

1970 [illegible] 1971 [illegible] хила «Красный [illegible]» за[illegible] [illegible] совони хьажар. Цу хана [illegible] болхлошкара, специалисташ [illegible] гIулакхерча нахагара 722 предложени кхачар. Царех 557 тIаийцар, 430 производствана юкъейаьяр. Юкъейаьккхача предложенех 297 эзар сом пайда баьлар, 351 тонн металли 269 эзар киловатт-сахьат электроэнерги [illegible]. Цул совгIа, производства отходех дикагIа пайда эцар баьлча долаш 691 тонн хула кхиай заготовкаш оттхалаш [illegible], ремонт [illegible] № 12 [illegible] 10 [illegible] ках, 2 тонн хулеча таьй-тайпара турбех, 4 тонн сортовой металлах.

Хьажар хиннача хана шоаьлагIа пайда эцара литейни цехашкара гуьйр чIоагIаш, [illegible] [illegible]. Цу дерригаша а гIоудар материальни ресурсаш рационально пайда эцара продукцега дIадодар кIеззигдара лакъдина рузкъан кхоабарах. ДIаяхача ах шера продукцега дIадодар кIезигдарах 21 эзар сом кхоабир. ДикагIа тоалаш дьахар хьажаро болат доаладеча, мехкдаьтта аппаратура, механически цехий [illegible].

Болат доаладеча цехе хьоадир долча хана 186 предложени кхачар, царех, 182 производствана юкъеяхийтар. Из баьлча долаш 274 тонн металл, 136 эзар киловатт-сахьат электроэнерги [illegible]. Ерригa а экономически эффект 212 эзар сом хилар. Цу [illegible] хIара кхоаллагIа [illegible] [illegible]. Эгара дукхагIа пайда боалаш предложенеш ер 4 тайпа флюсаш хьаа йолаер (47 эзар сом пайде), шлаках пайда эцар (6 эзар сом пайда), чIоаген, [illegible] нех, наложенех шоаьлагIа пайда эцар, н. кх.

Цеха дукха предложенеш кхьачар производствон къахьегаме дикагIа вIаштIехьаьккхарах лаьца, аьнна цхьалагIча смене, кIаьта митта оборудованена ремонт еча участке профессех болх белга вIаштIехьдаьккхарах, кхыча дешнех лаьца.

Уж предложенеш производствана юкъехьаро гIонер производствени хьокхамаш тоаде. Масала, болат доаладеча цехе коллективо ах шера производствени план 105,6 процент, къахьегама оасарле лаккхъяра — 108,1 процент, кооперированни поставкай план 117 процент кхоачашдир.

Мехкдаьтта аппаратура цехе хьажар хиннача хана 129 предложени елар. Царех 86 производствана юкъе ехийтай. Цу юкъа кхоаьа 47 тонн металл, листовой прокатах рационально пайда эцарах 527 тонн дозал дола кагий оатхалаш кьаьвй. Эгара дукхагIа пайда дуи хилар «600 миллиметрагара 2600 миллиметрага кхачалца диаметр йолча штуцерийн люнийн чура тIехоаш автоматически доалаь тIаалийра станд» яха инженерий В. Я. Корнилова, [illegible] В. Бортиков, В. [illegible] Николаенко предложенеш 15,9 [illegible] сом пайда [illegible] 2,[illegible] [illegible] ходе [illegible] Н. Поп[illegible] ча лох[illegible] температуре йолча сепораце [illegible] рационально тедарах йолча предложене.

Механически цехе хьажар долча хана 85 предложени елар. Царех 54 тIаийцар, 20 производствана юкъейоахар. Из баьлча долаш 22,3 тонн металлопрокат, 2,3 эзар киловатт-сахьат электроэнергь, 6 эзар сом гартга эгча хиларь.

Пайда болаш предложенеш хилар инженерно-технически болхлоша Н. П. Чутурова, Ю. П. Нефодa, наладчика А. Беляеви, токаре В. С. Кочура, мастера М. [illegible] Григорьева технологически процессаш тоаяра, инструмента конструкци [illegible] гIаьрзаль [illegible] раш [illegible] а. ХIанз [illegible] Цонгурa оашай заготовкаш [illegible] елга эргадаьнха тоаларах бол 6 предложени.

Купоечни хьачи оакьаме хьажар долча хана производствон отходех кагий батхалаш оцу пайда дукхагIа яйцар. Дукхьаа купоечни мотта йола оатхалаш 64,3 тонн кийчъяьй.

Хьажар долча хана производствон къахьегама вIаштIехьбоаккхаре тоадара, дикагIйола технологи юкъейоаллара, производствени процессашта механизаци лакхъеяра дукха дошний гIулаккхаш даьд. Масала, чоя доаладеча цехе очистки балхашта механизаци яьй, гидрокамера хенна лаьнна бахх бе йоаллийтаб.

Хьажар долча хана мехкдаьтта аппаратура цеха электровибродара реконструкци еш балхаш а дир. Из баьлча долаш сома гон бола аппаратура хьевча эша электропромышленносташ кхи тIа кабель ца бувлаш мукъаяха йиш хилар (баьина пайда 5,9 эзар сом). Автоматически кийсъеш болх беш бола ВК-50/8 яха фош компрессор монтаж е нь дIаоттаьй. Цу гIулакхо йиш хилийтар производствени цехаш тоIадаьча фош дикагIа Iалашье а компрессорни установкашта шоай хаинахь профилактически ремонт е а. 1,38 эзар сом пайда белар цо.

Хьажар долча хана технологи производство вIаштIехьъяккхара дакъе е гIулайхан даьд: 9 МТР яхача насоса станина стержнеш кийчъяра керда технологи (баьина пайда 3,38 эзар сом), хьалкъа вола пIи йолтаеш доле йиш дира керда технологи оснастка (баьина пайда 1,93 эзар сом), 1К-62 яхача станокаш тIа метта КА-104 яхача ах автомата тIа трубопровода деталешта обработка е йолаяр (баьина пайда 1,6 эзар сом), йолаш йолча оснасткан пайда а эцаш кхыча технологически оснастка 34 тайпа оснастки инструментни деталеши цхьалгача аьшках кийчъе йолаяр. Цу гIулакхаша 12,3 эзар сома пайда белар. Баьзаь, заводе 2600 гяктецIи йолаш штампаш хилара тергам бича, хIанз еш йолча деталей унификацеи типизацеи ххм тIа е [illegible] пайда бергба. Цо йиш ху[illegible] [illegible] планирование [illegible] [illegible] а шерда [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дараб [illegible] ра[illegible] [illegible] орски [illegible] предложени дукхагIа хьачуялийта. Масала, укх шера хьалхарча ах бетта дIадахача шера цу хана хиначул 10 процент дукхагIа рационализаторски предложенеш хьачуелар, хIаьта царех цу хана производствана юкъа ахийтараш 23,5 процент дукхагIа хилар. Рационализатороаш гIулакхаш дарах боалаш пайда 3,2-зза даккхбелгаб. Болхлоех бола авторош 20 процент дукхагIа хинаб.

Продукцена реализаца ера ах шера план 102,8 процент кхоачашъяьй, балансови пайда план — 106,8 процент. ТIехьабайна продукци хьаера, цунга дIадохкар лохдара, къахьегама оасарле лаккхъяра [illegible] тIехкхоачашъяьй. Соахка цу ханалца кийчъеча реализаца яьн продукцен 16,3 процент, къахьегама оасарле 14,4 процент, алапа 5,8 процент лаькхдена. ХIаьта балансови пайда 43,2 процент даккхбенаб.

КIезиг дукха лакхденнад производствени къахьегамен дисциплина хьокхамаш. Прогулаш 24 процент лохъенай. Цхьогац дилаpца балха ера ца боалаш бусагIа 17,5 процент лохденнад. БIарчча хьалйнача 6,5 процент кIезигагIа йоа балха ха. Брак хиларга йоалеш пайда хьа ца боалаш йолаш расходаш кIезигъеннай.

Заводе производствени болха хьокхамаш дикка дикагIа хургдар, нагахьа санна цхьацца йолча цехий кулгалхоша общественни хьажар лергIа вIаштIехь а даьнха, гIулакх дьладаре. Масала, хьажар долча хана сборочни инструментальни цехашкара болхлошкарей специалисташкарей предложенеш кхачаьр. Ремонтоочтулочни изделий, тепловозий, транспортни цехашкара производства резервех пайда эцарах йола предложенеш хьажар ерригаш а 4—8. КIоагга предложенеш хьажар заводоуправлени отделашкара а.

«Красный молот» заводa коллективана хьалханнкара кердача пятилетка хьалхарча шера доцций декхараш латт производстве темпаши боарами лакхбара, къахьегама оасарле лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара дакъе. Уж декхараш кхоачашдара махулла дукхагIа пайда эца беза производства чура резервех, дукхагIа кхиаш бе беза рузкъах, производствени къахьегамен вIаштIехьбоаккхача дола кхоачамбецарах дIадаха деза.

Заводa хIара болхлочун декхар да технически боарам лакхбара, производствера кхоачамбецараш дIадахара тIехьа лоаттабеча кьовсама юкъе дикка дакъе лацар. Из дара тIахьех КПСС XXIV-ча съезда исторически решенешца.

К. ГОЦКИЯ,
«Красный молот» завода [illegible].

КЪАМИЙ ТРАДИЦЕШИ СОВЕТСКИ ПАТРИОТИЗМИ

ПРОПАГАНДИСТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци котъялар — Советски Союзерча дерригача халкъий вахарерн тоайиболлаш йола рубеж. Кхы цIаккха юха а доагIаргдоацаш дIадаьккхад классови къамаш. Iаьна Дукхаьнa къамаш бахача вай мехкара халкъаш паргIатен цхьатарра бокъонаш йолеш керда вахар хьалдераш а сиина дIеттад. Оалаьгара хувцамаш хиннад СССР къамаштеи народносташтеи юкъарча гIулакхашца: социалистически эргалоаш кулча юкъегIа цIадаьнккхад бIаьш шерашка кал къаьшто юкъе лаьтта уж кийрадаьхан дукхача хьале чоастагIал долех гIулакхаш. Тешам боарин къамаш моастагIаллаи меттел чIоагIденнад халкъий доттагIал, социализми коммунизми хьалъеча цар вIаши ду новкъостал.

«Социализмана карагIдаьннача эгара доккхагIа долча хIамнех цеI да, — аьхал нох Л. И. Брежнева КПСС XXIV съезде, — ленински къамий политика —халкъаште юкъерча нийсони доттагIалени политика парте практически чекхъяхар». Парте XXIV съезда аьча КПСС ЦК Отчетни доклада тIа белгалдоаккх, дIадахаи шерашка парте кулгалца хIора вежарашка йола советски республика масса оагIорахьара дегIаккхувлара новкъа гIолла, вай мехка къамаши народносташ дIахо тIа-тIа дукхагIа вIаши генгалгара чоакъа гIолла керда гIанаш дакъа хилар. Уж тергадуталга къамий белгалонаш лаьрххIа тергалъеча, социалистически къамий культураш дегIаккхувлача хьалашка деш да. Ерригача вай союза юкъера хьашташ санна митта из тIехулийтаж йолча хIара республики хьашташ а даим тергалдаш — митта да цу деша парте политика маIан.

* * *

Кердача хьалашка оттавай ца долаш хьалкхашка эттай хIара халкъа дукхха бIаьш шерашкарча истоpe. Вай мехка халкъаш социализма замам чу долаш цар шоашта енача социальни культурни тIехьален кийса мах барe тола дош.

Деппригача къамаштеи народносташтеи хьаллара аннлаш болча вай Iилчадоша боккха болх бар баьхьан долаш кийч а нь, чIоагIгIа вахара юкъесяй СССР халкъий истоpe марксистско - ленински концепци. Цун маIан да вай мехка территоре гIора исторически процесса объективни закономерносташ хьаеллар, социализма хьалашка СССР халкъий вахаре хиича оалангара эргалоаш кIоаргга хьагойтар. Истоpex йола марксистско - ленински тахан кхоллача юкъагIа гIалатера уйлаш кIезига дIаяча адамнар хьалхIа латтача IилмадоI Коммунистически парте кулгалца. Царех дар, цхьан оагIорахьара, — революцин хьалехьаре халкъий культура «пролеткультa» позицеш тIара ца лаьрхIар, истоpex тIанIаьтIа аьккха дIаяхача хана политика лоархIаш хиннача хана исторически событаш хьагойтилга вульгарни социологизма хьисапе лелалар; вокх оагIорахьара — истоpe мах бора гIулакх классови юкъевака ца лаладар, пачхаьашта, ханашта, аьлашта идеализаци яр, халкъий культурни тIехьаленах «бIарчча цхьа тоатол» ларх Iар.

Халахете я истоpe, къаьстта а къамий традицей, гIалата мах беш бола рецидиваш хIанз а нийсалу. Масала, дукха ха йоццаш наьхийн кепайоахи тIа белгалдаьхад эрсий халкъа къамаш традицеш классови анализ ца еш йийцача «Молодая гвардия» яхача журнала гIалаташ. Журнала тIа хестаьй революци хилале хьалха Россе хиннача патриархальни, тIехьайиса вахара уклад. Цхьа болча автораша кхыметтел оалийий накъаца патриотизмах кхебара тIахьехам беш а хиннаб. Историпара классови никъ бицбаь хилара белгалдоалаш да республикански издательствашка кепадетташ латта цхьадола белхаш а.

Исторически тIехьаленцара марксизма - ленинизма гIулакхаш геттара дика довзаш да. Общество дегIаккара закон хьа а дийлла, марксизмана - ленинизмана лард еллачо хIоагIа деннах исторически процесса, из лелаеча ницай, классийи классаши хьовсачеи, къамий а къамашта юкъерча гIулакхий а маIан довзаран цийка къетадарна.

Вай мехка халкъаша закона боарамагIа тIехьале санна хьайю дIахьача чомалахьара къамий дикагIа, прогрессивни мел йола традицеш, хьаю церна, дикалга эгилеча ким тайпа ераш, социалистически хьалашка шоай истоpe хьаду.

Хоаш да, къамий эгара къаьнегIча традицех ваI Даьхенцара безам, патриотизм хилар. Из традици дукхача доахалий сакхеташ чу оаьза хенаш хьаеназ, халкъий дуккхоа-цIеца дIаийлай. Ленина ваьдьа, патриотизм — даьй-мехкаша бIаьш шерашкаь зоараш шерешка чIоагIъяьча, доко эгара дукхагIа къоабаьлъеш уйлаеш цаI я яхаш. Из традици масса оагIорахьара хьегучаIоьа. Цо шоай на чулоаш Даьхен паргIато лоIаме бахьан долаш лоаттабу къовсам а, эксплуататораштa дуьхьала революционни къовсам а, шоай мехка карагIдьинарех, шоай турпалех, Iилмахоех, культура деятелех къамаша доккхал хара уйла а. Даьй-мохк тоабар духье патриотически къахьегар а.

Эрсий болхлой класс тъехилаpo, Коммунистически парте кулгалца Россерча дерригача къамий болхлой классаша вежарашха цхьаьгIа а йолаш, цун турпал къовсам дегIаккхувлаpo, кхо революци чакхъяьккхаpo вай мехка кIоаргагIа йола пролетарски революционни традицеш хьахилара кхоачамаьа.

Къамий - кортамукъален, революционни къовсама традицеш болча лораеш лелаю Советски Союза халкъаша.

Марксизмо - ленинизмо хьал къамий традицей анализа еча мах беча хана хьала-исторически никъ лелабелга, классий идеологи тергалъеча.

Хоаш да, эксплуататорски классаш, цар идеологаш аналогеташ къахьегамхой сакхетам пацифизмами шовинизмачи почьажица, дуна мел дола хувцадала йиш йоацаш толатагIчен эсалагIчен расашта бехкъабеннаб нах кхаш йолча «творашах», мах бIаьхийчарей къечарей бекъабалар «даьа оттадаь ла хьаш доала лаь хамаш митта кулгалдаржа чуй лабе гIебонаш хилар.

Россе помещикашеи капиталисташеи масса гайпара Iотеlаьй болхлойи хьархойи революционни традицеш эрсий халкъа юкъе шовинизма, мракобесе, патриорхальни традицеш йоаржае гIийртаб уж. Цхьанбаьа, цун маIан да. Сийлахь йоккха Октябрьски социалистически революци котъяларца дIеихача заманчъяра ерригa традицеш хьаяца йиш йолаш вай мехка халкъаш ца хилар.

Дуккхача къамех латтача Советски пачхьалкхенe хIара халкъа истоpe чуха. традицешка прогрессивни, вехи мел дола хIамаш дукха а лаьаш лелалеш. масса оагIорахьара тоабенна нах — коммунизм дьалъераш хьалхлебара боьшоица Iомадеш пайде эшар да.

Цул совгIа, керда советски къамий традицеш вIашагIтохара дегIаккхувлариие йола база а хиина дIеттай социализм. Уж шоай социальни паейни маIалга лилаче керда традицеш я. Къамий шоай тайпара гIулакхаш, къамий башхалоаш шоай чехте а лоаттаеш СССР а халкъий традицеца шоаша дIакхухь социалистически чулоацам, интернационализма идеяш. Масала, Советски Iардал латтача шерашка дегIа я аьхха, СССР халкъий вахаре боккхача лоархIаме а хиина дIаьттай советски патриотизм, халкъий вежарий доле доттагIал, кхыча мехкара тIабаьхкача гIаьрахошта дуьхьал цар цхьана лоаттабу къовсам, дерригача къамех болча къахьегамхоша социализми-коммунизми хьалъеча вIаши новкъостал дар, творчески къахьегам, социалистически доалахье зоаярен ебаярен йоахо ер санна йола традицеш.

Советски патриотизм — цу дикьала дилача керда этап я патриотизм дегIаяра дакъе. Цо цхьана чулдьной СССР халкъий вахара социалистически обрdз. Даьхенна, Коммунистически парте, коммунизма сийлахь-доккхача гIулакха тешаме хилар, къамий дикагIйола традицеш лархIар.

Башха - дола советски традицеш а хиина дIаэттай СССР вежарашха долча халкъий культура дегIаккхувлара, халкъера цхьана телаш доагIарIала гIулакхаш. Вай мехкара халкъий къамий культураш хоарой вIаши бIаьтий чон — уж СССР халкъий культураш интернационални маIан долаш хилар вIаши ювзалеи процессаш.

Шерра - шера керда-керда социалистически традицеш чIоагIлу Советски Союза халкъий быте. Ерригача республикашка боккха болх беш да культура цIенош, клубаш, библиотекаш, кинотеатраш, масса паргIатонаш чуйола хIаманара чуIе гIиреш, бериг учрежденеш, бешеш, прачечнеш, бытовой гIулакхаш ду комбинаташ, быт эргаяккхара новкъостал деш йола кхы тайпа учрежденеш хьалъйра. Халкъий вахара чIоагIгIа юкъедоагIаш латт дикагIа дувзадена доаза советски цIийни обрядаши. Къаьстте дукха хIама даьй партийни организацеша, юртарча къахьегамхоша юртарча быта культура лакхъяра.

ДIахьача хенара прогрессивни опыт карееpoаьe керда традицеш дегIаккхувлари — шоайла айхха дувзадена холе декхараш. Советски нах, къаьстта а Коммунистически парте советски халкъен революционни, тIема, къахьегама традицешца кхи а хьинаргIа хьалхехеба. Уж традицеш дегIаккхувла езаш я партийни организацеш.

* * *

Социализма хьалашка къамий зоалонел араьа гIа баьккхаб патриотизмо, шоай юкъарча Даьхенмара — Советски Социалистически Республикай Союзацара дерригача советски наьха бIайхе безам а хиина дIаэттай ца. ХIаьта цунца цхьана советски патриотизмо ший метте лоаттаду хIара халкъа ший хьамсарча лаьттанцара, ший къаман дикагIа йолча традицешцара безам. Истоpe чуха духхьашха социалистически строй вай мехка вIаштIехьдаьхад патриотизм бокъонна дерригача халкъа юкъера, интернационализма гIулакх хиларах тара дегIаккхувлари хьалаш: къахьегамхой патриотизмана гара еннай шерра яржарен советски общество дегIаккхувлача чIоагIагIа долча кинех цаI а хиина дIаэттарах.

Советски наьха патриотизм кIоаргача интернационалистски уйлаша цхьана-цхьана ерзий я XXIV-ча съезде КПСС ЦК Генеральни секретаро нох. Л. И. Брежнева аьхад: «Парте дIахо йодеча хана а хьалкхебергба дерригa къахьегамхой социалистически интернационализма уйла йолаш, национализми шовинизми гIулакхашца, шоай цхьан къамал дIахораяраш Iа лархIарен чолдегIча йоачехьа яле а соцтал лелаярен машар хургболаш уйле йолаш, дерригача къамийни народностийни чIоагIга сий дергдола уйле йолаш».

Советски халкъа эгара чIоагIагIа дола патриотически гIулакх да коммунизм хьалъяре къовсам лоаттабар.

М. МОРОЗОВ.

КПСС Грозненски горкоме

Парте Грозненски горкома бюро а, горисполкомо а шоллагlча кварталехь промышленни предприятийн коллективашна юкъахь даьхна социалистически къийсаман итогаш яьй. Город бlарчча хьанйиначу продукцина реализаци ярa планаш 100,6 процент кхочушдина. Лийр-хlоттар тlех реализаци ян продукции пал ах миллион сом мехьа а, къахьегаме оьсарло 11,2 процент лакхъелла. Городехь хьалха даттарш Октябрьски районах къахьегамхой ба, хlьта къаьст-къаьстанча предприятийн коллективашна юкъахь — Грозненски химически комбинат.

Парте Грозненски горкома бюро, горисполкомо, решениш а КПСС горкоман горисполкоман карара кара тела Цlе байракх Октябрьски районан къахьегамхоште елла.

• • •

ПАРТИЙНИ собранешна лоархlам айбара цхьайола опыт Iойшина локомотивни депо партийни организаци, цо хьегойт производстве а обществени вахаре а коммунистийн активность айларо, коллектива къахьегаме хьокха-маш лакхдаларо, къахьегаман партийни дисциплина кlеззигаlа тоьллачо. Деппорча 380 коммунисташ кандидатски 250 саг коммунистически къахьегаман ударникаш хила хlа лелаеш ю. Дlаяхна пятилетка кхо бутт хьалха кхочушдина коллективо. Дика дlадолаяла кердача пятилетка хьалхарчу шу а. Мухь дlа-юхьа кхахьаре ах шерa план 103,2 процент кхочушдина. Планал совнаlа дlа-йоьлла бухь мух 380 тонн ба, 887 тонн доигор кходдьа.

Депо парткомо аьча отчетах парте горкома бюрос цар балха опыт кхача организацешта юкъахь йоьржайра могайир.

• • •

КПСС горкома бюрос Грозненски горпромторге партбюро отчета ладийгlа. Дуьйце оттадаь доши товарооборота план кхочушъечен кийшрхошта доьттадеча гlуллакхи культура лакхъечен коммунистийн шуой авангардни декхар кхочушдарел дар. Белгалдаьккхир горпромторге [illegible] толамаш даь-хьара. Цунца цхьана да могаргдоьца кхочамбоцараш а да. Партбюро коммунисташ партайн бехктокхана ваьц. Цар бехкаш цхьайолчу тикаша кукхаче хиен план кхочушйаьльц. Дlадахача шера планови заданеш кхочушъкхар торго. Хlьата укх шера сагергийн дынетlе дентьа хилла йоьла предприятеш шуьйн заданеш кхочам ца еш йоьй.

Торга предприятешта ремонт ялеш нерда оборудоване оттае тlехьадоаь.

Йоагlаш йола торговли партийни организаце торга материальнотехнически базa кlаргlъяра, предприятешка санитарно - технически дика кьяддаш хилийтара.

Парте горкома бюрос горпромторга партийни организацегара кьадлийхар уж кхочушбоцараш дlадолхалга, коллективо хlара бетта шиб плановни заданеш кхочушъелга.

Л. ВЛАДИМИРОВ.

Тхога ЯЗДУ

Тха декхараш

Хlана гlишлошъеча управленей кулгалхоша неттел хlара гlишлойкохо а кхетаду хlаназарча хьалашка боахам кхетамца лелабар — из боахам догlаахара перспективаш, хlара гlишлош ечa участке рентабельность лакхъяра накъаш довзар, хlаман лоархlам бе ховш хилар, рузкъан кхом бош хилар, экономически лоархlаш а беш боахама доал де хар долла.

Вахаро тlагlертте дlадаьх рентабельноста боарам, пайда, боахама расчет санна йола экономически категореш боахам лелабаре эффективни инструмент а хиниа тlулакхаш дlахоттар.

Цудухьа юртара гlишлошхой экономически кийчбар, экономически болх лакхбар хlара гlишлошъеча управлене тlехьатетте бахк йоаца декхар да.

Тха объединене дукхача колхозашта юкъерча гlишлош еча управленешна производственно - финансови боахамеи балха тlехь хlанзехьа а опыт Iайний. Дlаюха лелача механизировании колонна, Шалковски Сунженски МСУ лаьхбу гlишлошъяра-монтажни балхий боарам. Лакхлу къахьегама оьсарла, эргадоалаш тоьллу цунах луш дар.

Цу а кхача цхьайолча гlишлош еча управленешка а шерра пайда оц экономически балха тайп-тайпарча формаех: прорабаш, мастераш, производстве хьалха латтараш тlа а болаш хlара бетта кьош производственно - финансовни боахамеи балха резултаташка. Хьадкха хаттарий опыт Iоьдаю, гlишлошъяра юкъе шерра дlа а йоаьйт. Гlишлошъерий материальни безам балха тlабохийт къахьегамал доаглар экономни сламыно - премиальни луш хилар-ша.

Организаторски балхаца чlоагlбаь бола экономически дешай хьакъахьара объединене оагlонгахьаре тергам дика хилар гlишлошъеча производстве экономически эффективность эргалькха тоьара.

Уйла а еш, кlоаргга кхетабу тха дукхача гlишлошъеча управленешна КПСС XXIV-ча съездо хьажийнча оттадьча декхарий чулоацам. Нов. А. М. Медведев начальник волча Шелковски МСУ-с эгара хьалхарчарех хьалхьар КПСС XXIV-ча съезда решенеш. Управлене кхочашдир генподряда хьахьахьара гlишлошъяра-монтажни балхаш 110 процент, шой чизашца дерий 117 процент, колхозашца йолча договорех дераш 112 процент.

Гlадвугаш я нов. А. С. Бисултанов начальник волча Шалья МСУ, объединене ПМК-а (начальник нов. М. И. Петренко), нахьаш гlишлошъеча управлене, Сунженски МСУ кердача пятилетка хьалхарча 6 бетта результаташ.

Таша воагlаш да хьалъеш летта объекташ эксплуатаце дlаялара боарене хьакхъехьа 3 квартала заданеш кхочашъоргхилар а.

КПСС XXIV-ча съезда исторически решенеша дог гlоадаьккхача Нохч-Гlалгlай объединене колхозашта юкъерча гlишлой еча организацейн предприятейн болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гlулакхерча нала, московски предприятейн болхлошеи старогрозненски нехкаьттахошеи дlадоладаь патриотически гlулакх хьал а лаьца, цlсалгlча пятилетка хьалхарча шера доккхий социалистически декхараш тlаий-лад.

Цул совгlа, тха коллективаша шоашта хьалхашка оттадаьд латта агарах толхаь культурно - бытовойи нах чубахац аламеш тоьеча Старопромысловски района боахъоетал дерp декамеш бехктокхамеи декхар. Уж балхаш деча юкъа дакъа лоацеш я хlана ца ешаш еррига гlишлош ю управленеш. Тхо шеи хап тха гlишлонхоша из декхар кхочашдергхиларах. Кердача пятилетка хьалхерча шера тlамйца социалистически декхараш толамца кхочашде чlоагlо яь ба уж.

Н. ГЛАДИЛИН,
«Чечингколхозстрой» объединене партторга инженер.

ДЕША ЖУРНАЛ

Къилбаседа - Кавказан Центральни Черноземни юртбоахамна къахьегамхошта юкъе хьалха латтарий опыт йоаза торо хургья «Сельские зори» яхача журнала № 9 йолча июльски номере тlаре материалаш йийшача.

«Пятилетка — хаваш хьалха» яхаш а журнала передовой статья. Цу тlа дувц юртбоахама къахьегамхоша кердача пятилетка тlабйлача социалистически декхарех, уж кхочашдарах.

«Парте оттенельлар — кхочашдергда» яхача рубрика кlала кепатеха я ВАСХНИЛ-а академика Ремесло «Мироновски селекцегlа кола кlа» яха статья. Кхаш лелалераша дика тlешйца «Мироновская 808», «Мироновская — юбилейная 50», кхиаплача сортех дола алатаи хувц автора ший статья тlа.

Къилбаседа - Хlирий АССР Пригородни района «Дружба» колхоза председатель Р. Хугаев автор а волаш я цу номера тlа «Колхоза подсобни предприятеш» яха статья. Цу предприятей болх лертlа вlаштlехьбаккхара, цар эффективность лакхъяра йола шоай опыт юкш Р. Хугаева.

Нохч-Гlалгlай АССР-а юртбоахама къахьегамхошта йийшача пайдане йолаш хургья Дагестански АССР-а Хасав-Юрта района Горьке цlерагlча колхоза председателя В. Баймурзаева язья статья. Ший йокхха йоацача статья тlа по дуьен колхоза дьолтацка гlадуаргаш мишта кхеду.

Шоай балха опытах лаьца массанх статьи язъйй Нохч-Гlалгlайчен юртбоахама къахьегамхоца а. Ж а лелалераша пайдане хургья КПСС-а Шелковской районе хьалхарча секретара Г. Самарске язъя «Чlоагlача йарда тlа» яха материал. Цу тlа дувц мишта Iуй вlашагlтелаче бола мишта лел а цу гlулакхах района пайда боал а.

Альпийски дагlенашка хьабаш кхоабарий теркам тlагlоргба Надтеречни района «Гвардейски» совхоза бригадира Д. Вепиева «Ловмашткарча дагlенашка» яхача статьяна.

Цу хьакъехьа йокхха опыт Iойшй совхозе. Д. Веннева кlоаргга из опыт юцаш язьяй ший материал.

Юртбоахама къахьегамхошта пайдане хургlолаш, миттa ядь а дукха материалаш я журнала июльски номер тlа.

С. ЧЕРВОНЫИ,
«Сельские зори» журнала отдела редактор.

Грозненски химкомбинате «Терра» яха профилактори шоай уных цlенаш цох лоархl комбината, нехкаьтта чакхдоахача заводий болхлошна. Хlара бетта балхо тlера а ца буплаш профилактора оьпелаш хул 120 саг. Амбулатории хьалхара дарба доча ... кургбелаш бала ... бала белхлой баьйт цига салlа. Укказ [illegible] дарба аьгlо бал... бена пайда хул цlанача фоп, удлуь уккача Iаш чу лучара. Хlьата цига соьолаш бала ... хьалхьальа бена дlа а бахара хьа а дlа-юха цкулаш лаьрк хlа транспорт а.

Тха суртта ... фотокорреспондента С. Хугаева дьахача укх суртан тlа ... Iоьргагу даккьайна хlана хуьи бера ... лейцаш, цlена дарба ... тубушка ... профилактора шкапе ... Нарманов Людмила.

Толам баргхилара белгалонаш

Кхаьшара балхаш сиха даьт Урус-Мартанe районерча «Красноармейский» совхоза къахьеган хоша.

Хьийкъа мукх ба хlоьа комбайназе хьокхар.

Бошхача асфальта цаьгъа тlара дlакьежача гуш я царех цхьанеха тlаьгlа Цlе байракх.

Шозза-кхоьза йlаьжа сигнал лу комбайна. Из бар бункер йиз-чуя тlекьагlа комбайнера шофера бу хоам. Дом хьоабаь йоагlа матенк. Из вар комбайно доьхача овраа сихвенно тlасагlа шофер Далаев Сайхан. «Хlана дла а совнаш бах ерацl-м. Ялат Iодоасадаь хьеавалехь бункерши йиз хул», йоахар Далаева.

Комбайкаш ялат хьекха йолламача кхоаьлгlча дийнахь дешо Цlе байракх лелаю, коммуниста Альтемирова агрегатo, хьана тlетхар шофера. Цунца ях лаьца болх беш ба беррига комбайнераш.

Укх шера дукхьашка хайназа комбайна тlа йокхха опыт йола механизатор нов. Альтемиров.

Сиха а дика а лелаю цо комбайн. Мяхон догlашеи дужадьялаташ нийслу кхашка. Миттa моттигаш нийсой а цхьа из цу бутеш цlена чуда комбайнераша мукх. Альтемировна комбайна тlа болх беш ба цуд воl Адам. Шин дa сакла механизатор хила дагa ва из а. 20—25 бункер ялат дlа-докийт цар дийнахь совхоза хьатта. Социалистически яхь хьалхаьттача Альтемировна тlехьа ца буьса болх бу комбайнераша Абдулхаджиев Зиевдe, Ибрагимой Мульциза, Магомедов Хасбулата, кхычар.

300 гектаре тlара мукх хьекха баьнаб механизаторащ.

Ялат чуларца участникаре бола оцна моттиг яl. Дика яхь шоферш шоай хьинерга хьажжа мара оатташ чуарцера балхаш вlаштlехьлаьргдоаьилтах.

Ялатащ дlакхухьаш къаьстта белгалбаьккхаб шоферш Далаев Сайхан, Тахиев Супьян, Яхьяев Iаьлак, кхыбараш. Совхоза цхьоагlчен шоалгlчен отделенешкара дlакхуьль цар ялат.

Укх шера совхозе хьаларча складашна доккха кошмостал ду ялаташ чуцаззадар онкларе. Асфальт биллa дика тоелый склаш, цул совгlа нерда механизаци оттаьц укказа. Вlаьстошнаш ялат ца хlана склада дlакхоттаьь. Центральни складе болх беш я ялаташ цlенду кхомашех. Укх денноша цlенбарбе мукх. Фуна лаьрхlа 320 тонна мукх цlенбе беза складе.

Шин оннагlа лаь складера балхаш. Болалой къахьегамвlаштlехьбаккхара деррига дьод боахаме. Кхмица болх бе ранте ший ханнахь лоаттабу бlайха кхача, механизаторашта балхаш мукъайолча хана салlа моттиг а.

Шоко из «Красноармейский» совхоза къахьегамхоша ялаташ чузачa толам боаьккхаргхилар.

Б. ШАКРИЕВ.

ФЕ ХИЛА, ГlАШЛО

Сихача темпаца догlабоагlа вай махка автомобильни транспорт. Дукхаела укх гlалахьерча 25 шера цунца дlа-юза кхуьльа мукъ 9-зза дукхагlа хиниаб, хlьата пассажираш дlа-юза кхуьльа — 32-зза.

1973 шу тlакхачале пассажираш дlа-юза кхувлара даьлье транспорта деррига тайпанта юкъе хьалхара моттиг лоацаргья ю, хlьата 1980 шере берригача пассажирах 60 процент цунца дlа-юза кхувларгба.

Цу дерригноша а наькъа ца ала хьара ,авареш ца хилийтара дешаш хьалхашка уттаду. Наькъа хула-ча авареш дешаш миллионаш белла чаза догадоалаш да. Авареш ца хилийтара карторе лоархlам болаш ба водителаши гlашлойи. «Наькъа пелар» яха дешаш латт чхаг — автомобиль — наькъа лача кхаьнех. Цар хьакойт оттаь прерашаш ... ... тайше дукхъача наьха ... хилар.

Хlара шера итташ аварш машенаш ерайеал наькъа. Баьлда вай моллагlа наькъаш даздарех, моллагlа машенаш, моллагlа регулировка средствеш кьерарех, иззара а, наькъа лелача наьха дисциплинах тийше да. Улицашкеи наькъашкеи хула авареш хул водителаш моттел, гlашлой бахьан да нера а. Дукха авареш хул гlашлой бехка, из бахьан долаш нах бов, човеш ю, айп боаш. Къаьстта дукхагlа цу гlулакха бехке ба бера гlашлой. Малерах дика дер долаш, доккхи кулам даал, сага унатцlено йоаьв, из сага — моастагlа ва. Бала сатaкхармо ва наьхьа тlа, цунна наькъа дац масса йоагlача, юкхкьахьча машена хьалкашка гlолла тlехвала гlертар, йодача машена тlаро Iенхоссавала а.

Масала, 1971 шера 14 февралe гражданин В. Дроздов вага а волаш юкьа аьтlехкаьчча машена хьалкашка гlолла наькъах дехьвала велар. Машен тlа а хиийта, гьрдa нога го бохабир цун.

Цу тайппара, вахе толча бгlебаряне, Ленина цlерагlча улицагlа хьовеагlаш, дехьарча оагlорахьа бlаргалбайр шийна воаваш вола саг. Цунца дерат да догадаьха бlарбаре сиха наькъан дехьа вала аттар сиха йоагlача трамвайна хьалхашка гlолла. Цига ветона цlаноаха картe а лозабаш, гlалдераш а вагдаш, къа а догlа чатнаш а еш хlана хилар.

Наьха лозабир Шерстенников, Агуев, Хрусталев, кхыбараш.

Наькъашка аварш хиларе тамнаш бина гучадьлар обществени транспортах пайда эцара правилаш талхаеш хилар. Бальки пачт-шоьта эл-хулам дошлаш хилар. Масала, цаьа пассажир йодача трамвай тlара наькъа Iоккоссавала. Шофера теллавцае ца могаш, кхоьчча йоагlа машен тlехийтар цуна. Оттель йола правилаш ца лелаярех, трамвай сица а ... Iоккоссавалераш чlоагlа лозавир Гуанов.

Дукха масаешъ доалада йаш а гlашлошеи пассажирашеи правилаш талхаярах, из бахьан доаьлаш авареш хулаш а наьан транспорта денца булам доалаш а хила-рах лаьца.

1971 шера хьалхарче ах шера гlашлойи пассажирий бехках вай республике хиначча еррига аварех 1/3 авареш хилар, церна юкъа нах боабеш лозабеш а хулаш. 14 авари хиний бераха гlашлойи пассажирийн бехкагlа.

Наькъа хула хатарш, хьалха а санна, дукха да.

Авареш хилара бахьанаш гlашлошара, пассажирашера, водителашера хиниа а Iаш. Наькъаш шоаш дика ца хиларох, наькъан деха хьале моттиган, тротуарашь транспорт дукха лелача улицашка даьттана кlайгlаеш чакхоьдача моттигаш ца хиларах а хул уж. Цар цlи а Заводской районера Индустриальни улица.

«Ли» вахатхашта машенаш гаттара дукха хул цига, дехьа вала гаттара хала долаш гатту улица. Хlьата трамвайни остановка тlакхача гlерта нах байда дехьавуаь машена кlалбакара кхераш а болаш. Цудухьа укхаза, къаьстта Ленина цlерагlча ДК пардера пересвала «Пожарка», «Центральни» яха трамвайни остановка йола гlашлой дехьабуваре латтана кlалкара наькъан дакхказа дергдаш. Из дича наькъа хула аварешеи хатарешеи кlоззагlа а хургдар, транспорт, гlашлой дикагlа паргlатлеш а леларгбар.

М. ХАДЖИЕВ,
Нохч-Гlалгlай АССР МВД ГАИ начальника заместитель.

ВАШИНГТОНАЦАРЧА ПЕКИНА БУВЗАМИЙ ХЬАКЪЕХЬА

Хьалхагlа хоам баь хиниача тайпара, дукха ла йоацаш Пекине переговораш хилар КНР премьера Чжоу Энь-лайнеи США президента помощника Киссинджерни юкъе. Уж переговораш йоле хана Чжоу Энь-лая КНР правительства цlерагlа Китае хьийхар США президент, хlьта ше цига хьекар Никсона дlатlа а ийцар.

Американски телевидене гlолла ше къамаьл деш, ше Пекине хьоргйола аьант «машара дукха хьош бола никь ба» аьлар Никсона. Цо хьахкхайкадир, вlашагlкхетаргхидаро лоьрхlар КНР-ца «кердa гlулакхаш оттаделга» да аьнна. хlьта дlахо цу тlа дlатlатехар цо «цу гlулакхо вай къаьшарча доттагlашта зе дергдац. Моллагlа кьмча махка дуьхьалдерзадь дац из» аьнна.

Никсона хьакхайкадаь уж дешаш «кирдаь» дlадоаржаду США правительства гарга латтача гlозараша. Вашингтона «машара» никъ хьахьохкаш из хиларах тара. Цхьабакъда, йокхха юкъ йоаал США доал деча гlозарий дешаштех гlулакхаштеи юкъе. Гlулакхагlа дийлача Индокитае дlахо а агрессиаш тlом лоаттабу США-с наренльски экстремистий оагlув хьаллоаттабу. Европе кхоххам кlаьдбара новкъарле ю. Цкъа бахьан доаццаш лац, Пекинцара бувзамаш США-рча дукхахар дукхаьал из реакционни антикоммунистически никъ дlахо хьолга санна лоархlаш хилар.

Китайна шийна чухь иц США президента хьоргболча аьахьах бола официальни комментареш. Хабар антиимпериалистически сардамаш дoах, халкъий антиимпериалистически къовсам хьаллоаш яхаш шоагlарч детт. Цу аьхьа ханна лелаю антисоветизм, антиимпериалистически революционни низий барт боахабара политика я.

Конфиденциальни китайско-американски переговораш, США президент КНР-е вара хьакъехьа вlаштlехьбахкхи барт, дунен халкъашта юкъера хьал дегlадара цу гlулакхах хила тарлуш долла хlамаш — уж долла хlамаш кlирдаь дувцаш да дунен кепайоазон оагlонаш тlа. Дунен халкъашта юкъерча общественноста белгалара гlозараша йокхха сенсаци санна тlайщар китайско-американски бувзамаш геллара кlоаргдаларах бола хоам.

Гучох, цуна маlан хила дезe, деш дола къамаьл бокъонца йола шоай политически уйлаш кьайча пропагандистски позицоа къайлакхухьаш долча мехкий хьакъехь, из йола деклараацеш заявленеш бокъонца бола шоай политически наькъа нийсача дукхагlа хана цецоаккхаш бе-бе йолча правительствай хьакъехьа хилар. Ховш ма дарра, Пекино фу еррига хана гlехьехам бaьб американски империализмана дуьхьала машар болаши къахетам боацадер къовсам лоаттабяра. Никсона правительство дlаяхкхари, хlьата США-с а яттал чlоагlа бойкот яь КНР-ца, кьаллоаттаний Тайванера чанкайшистски режим.

Бе-бе хоталаш дуни кепайоазон тlа а пачхьалкхени обществени кхи лелаца доча къамаьлашка а, дукхаьча хьале бе-бе, шоайла нийсса юкхаь дукхаьал бола тайпара нах бу Вашингтонацарча Пекина бувзамий.

Дукхачар дувцар КНР-еи США-еи юкъера гlулакхаш лергlадаха торо хиларах шоаш рьыза болга да. Цхьабакъда, рьыза ях шоаш ахар я шитта бе-бе маlан долаш да:

Белгалдоах, КНР йолаш хилара Вашингтоно мукlарал дар США администраце политика реализмехьа гоза тохара белгало йолаш да яхаш. Иштта белгалдоах, Никсон Пекине хьахаро тешал ду, гучох, китайски кулгалхой дунен халкъашта юкъерча враге дукхха-ча капиталистически пачхьалкхенашца, цхьабакъда — форсировано — США-на гергабахара нахьакьа къаьстта моттиг дlалаца лага хилара, яхаш.

Реакционни антикоммунистически гlозараша додож антиимпериалистически ниий кхоагlа йоахе, дунен социализма позицеш мелъе дагахьо шоаш лерхlаран китайско-американски бувзамашца пайдарга.

Эггара реакционегlа йолча США пресса президента Пекине хьоргбола никъ шоай гlулакх кхочаш хилийтеш антикоммунизма хьаштан хьаллоаттаден лаьрхlа йола арахьара политически маневр санна лоарх. Масала, «Нью-Йорк дейли ньюсо» цхьана хlамах ахь ца хеташ яздора: «Вайца ма хеттара, тlехьале гаьнара туш йола хlиллане макиавеллевски политика я цо (президента Никсона) цlе Китай цlеча Россена дукхал а йоаххаш, делаер».

Седлара гучаль ца дуьце а, цхьабакъда, тоьел шара кхетадергдолаш дуви США «йоккхача пресса» органаца вашингтонски стратеге достамаш. «Нью-Йорк таймс» яхача газето белгалдоаккх, вlаши цхьана тарлуш йолча — къаьстта ло-шоай тайпара яс а — Пекинеи Вашингтонеи уйлаех СССР-ан цун дрaхьарча политикана шоай «воздействи» яр лоара. Кlайча цlенца, яхац, Никсон Пекине вахаро «американски дипломати кердача наькъа тlа йоакхаргья», хlьта «цу гlулакха китайски кулгалхой биза бола партнёраш а бa» яхаш Вашингтона доккхайча гlулакхаш тlерна наха дийцараш кердадоах «Нью-Йорк таймсо». «Нью-Йорк поста» яхача газето хьаккхайкадьа. Пекинарча Вашингтона кlанзара бувзамаш ве Китая кьыташ а, е цун потенциальни тороаш а американски ницан влиянеш кхераш бошаш хилларах а алхха кхерамеяр Москва хиларах а дола дош стратегически къоастадарах хьахинна хlамаш да аьнна.

Пекино шоайнга хьсарах гlулакх дaьа Никсона корзамашта хьалхарча къовсамe, юкхъостал ду цуина Кьулбехьеи Вьетнаме Республика Ханна йолча революционни правительства нерда машарa иницатива цlенкашттa тергальелга, Вьетнамера США бlехатlом совцбелга дlалхашш йолча общественносте ялхар тlа ца эзара, яхаш а язду США буржуазни кепайоазоно.

Малхбузеневропейски буржуазни кепайоазон комментареша, Вашингтонеи Пекинеи юхни хьаллацарb хьакъехьа дувцара нийсса, кхераме белгалонаш я гучаялл Вашингтон ший гlулакхаш тlемаполитически блокашка гlоллара «цхьоагlонкой» котях къестаде, Китайца лоазар а деш уж юстара бита дукхал ца хиларца дувзаденна. Лондонски «Таймсо» белгалдоаккх, хlанзарчо Вашингтонеи Пекинеи юкъера идеологически къовсам шинна а оагlоно бита а бита, националистически хьаштаи тlехдаьнна хилар. Малхбузенгерманески прессе Шпрингера концерна геттара аьттехьарча газетий гlоздаьнача ховнашта нийсса белгалдоах США гегемонистски глобальни уйлаш, хьалхьаах, Вашингтоно нерда баьккхача гlано «кхоалагlча дунен мехкашта хlама тохаш» хилар.

Прогрессивни кепайоазоно белгалдоаккх, китайско-американски бувзамаша дунен халкъашта юкъера кхоххам кlаьдбаран машар чlоагlбаран новкъостал дар халкъашта дезилга. Цхьабакъда, иштта юха а белгалдоаккх, шина а оагlоно диза бахьанаш хулийтар бокъонца йолча уйлай хьакъехьа цlенхашттa шекоаш хилара, яхаш.

КПЧ ЦК органо «Руде право» язду: «Пагахьа санна Китайски Халкъа Республикаиеи Вlашагlкхийтача Штаташтеи юкъера гlуллакхаш кертlадаха гlортарш шийх дуккха дуьне обществени мехкашка хетаеш, дагадоххарагlа кьача, 1969 шера хоиз машаш хинна цу тайпара акт геттара дика могае мегаргйолаш яр, вагахьа санна деш дола къамаьл тайп-тайпара социальни системаш йола пачхьалкхенаш машаре яхара политика хьакъехьа хилча. Хlьата США-с лелаю корта боша политика ма яйй Китае кердa социальни система хилар дукхача шераш ка терхал ца деш хиларe».

«Непсабадшаг» яхача венгерски газето белгалдоаккх, социалистически содружества мехкий хьалхашеи правительстваешеи чlоагlа бlахьа машар Iалашбара цхьаьна а ца бахийтача тайпара ниа тlехийтар тlабохийташ хилар. Социалистически пачхьалкхенаш, эггара хьалхара вргlаина Советски Союз а тхьо шу совгlча хана китайски халкъа гlадоахаш. КНР дунен халкъашта юкъе къоабальяра, Вlашагlкхийттача Къаьмий Организаце законни бокъонаш юхаоттаяра тlехь латташ хьайогlар. Газето уйла тlабохийт антисоветизма китайско-американски гарганхо тоссаш латтача платформа элементех пал хилара.

«Хlана а хь хала да США-еи Китайнеи юкъера гlулакхаш дlахо дlегlа мишта ухаргда, — язду «Трибуна люду» яхача газето, — цхьабакъала алхха цаl да кхетадеш: бакъ хулаш йоагlа Китай социалистически мехкий лагерах дlахадари КПК дунен халкъашта юкъерча коммунистически болламах дlахадари, эттара хьалха империалистически пачхьалкхенашта юкъера, хьалха эттара Америка Вlашагlкхийттача Штаташтара гlулакхаш тоадара шийна никъ цlенбар дукха даь хlамаш да, яхаш обозревателаштеи политически деятелаштеи кийтара.

«Гаргабаха лаьрхlа хилара малан кхетадеш да, — йоах «Работническо дело» яхача газето тlа кепатеха Болгарийн БТА агентства... ...кхаш йолча политически ... лакха хьежача. Цхьан оагlорахьара— из шин лаьрхlа хьа буль билла лелаю, кертера чулоацам, бlарча хьийцача империализма еррига политика а санна, социалистически содружествацара, эггара хьалха цун хьалха латтача отрядацара — Советски Союзацара агрессивность я йолаш йола США антикоммунистически политика я. Вокх оагlорахьара, — из я эаь доацача, антисоветски пропагандаца, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама юкъе, социалистически мехкий мугlаршта юкъе кегар бехкара, антиимпериалистически фронт мелье гlертарца белгалйоалаш йола китайски кулгалхой политика. Цудухьа хаттар оттадo мегаргда: «Барта баха» бехам хилар эггара хьалхарча аргlанна машарeи дунен халкъашта юкъе дlа-хьа дувцар кхетадареш бокъонца йола йокхо ярча юкъа цхьанкха хlама доацаш болча белгалварglа достамгахьа низаш вlашагlтоха гlертаро хьалхадаькха доашал-теш?».

Коммунистически, деррига прогрессивни кепайоазоно а, США президента КНР-е хьоргболи никъ бовзаш, иштта хаттар оттаду Индокитаерча хьала мишта Iетакъаргда-хьогl из гlулакх?

ФКП «Юманите» яхача газето белгалдоаккх, Индокитая мехкашка агресси лоаттаер дукхьал американски империализм хилар, Индонезе цlий мохкаделга хьалхадаьккхараш американски империалисташ хилар. Корея латта тlема кlерацa цар доегадаьд, уж бе аьлаташ анааттех летабец йоле волца цlи хезача «гуамски доктрина» авторaш. «Дунен халкъашта юкъера ... кlоаргга моастагlал долаш йолча американски империализма политика, — белгалдоаккх «Юманитес», — ... антиимпериалистически ... барт вlашагlа ца кхеташ долча дешашта».

Президента Никсона Китае вала лаьрхlар, белгалдоаккх «Акахата» яхача газето — Япони Компарте органо, Индокитаера США агрессивни политика хlама талхарца дувзадена да. Китайна дегlала яхара США-с лелаю политика, белгалдоаккх газето, «бекъа а бекъа, доал а де» яха никь чакхбоахилга да».

Никсона уттадеча бальанех тувладала хьаштадц, язду «Морнинг стар» яхача английски коммунистий газето. Из хьалхагlа а санна Индокитае къиза тlом лоаттабеш йолча империалистически держава кулгалхо ва. Никсона лерхlарех цаl сенах латт аьча, из латт, белгалдоаккх газето, социалистически мехкашта юкъера барт кьм а чlоагlа эгlабарах.

19 июлерча «Нэп заба» яхача вьетнамски газето передовой статьи тlа ядора, «Никсона доктрина» чакхъяккхаро тахан дунен цу районера американски империализма тlеме ша кхы тlа а чlоагlбарга кхочачаьь хилар. Газето белгалдоаккх, США политика хlара районе контрреволюционни низий цхьоагlо вlашагlйоллара, социалистически мехкий барт эгlабара тlаьрзаль хилар.

(Чаккхе 4-ча оагlо тlа).

[illegible] Бакус.

Азербайджана столица [illegible]

[illegible] французски [illegible]

СУРТА ТІА: [illegible]

С. [illegible]

ТАСС [illegible]

ГОЙГОВА ТВОРЧЕСТВАЦАРА КХАЛНАЬХА ОБРАЗАШ

УКХ шера 75 шу дуз [illegible] [illegible] Советски Іаьдал-Хьалха [illegible]

«...Романийн [illegible] Гойтов [illegible] литература [illegible] 1933 шера [illegible] «Пхьтїай литература» [illegible] Маймсагов Дошлакъас.

Литература кхоллаш шо [illegible] лоьашче хана Гойгова дукха тайп-тайпанчу жанрех йолу произведенеш кхийр: повесташ, дийцарш, новеллаш, очеркаш, [illegible] йоьзош. Къаьстта белгалъяьккха йогІа Гойгова эпистолярни творчество. ДуккхаьІдолчу дахьсе из гергарчех боьзачех махага яздын письмош дала, уьж художественни произведенеш я, боккха лоьрхІам а болаш. Цкъа мотинг доьш писатела произведенеш тІа кхалсага образ. Кхалсага хьалехи из дагабаллане газеташ тІеш журналаш тІеш дукха статьяш язйина цо. Кхалсага боккъонан телхаеш долча къацлача замах юкедисача воча тІулаккхита чІоштІа дукъа язйнея. «Керла вахар бакъьи» (1924 ш.), «ДІаяхача заман боьдош чура — сийрдача кхоллегаз» ахача цийн статьяш тІа цо дуьа дІахьхча замагіан Советни Іаьдал эттача хапен кхалсага хиникъалаш, уж вІашш дуст.

«...Йийг йича сардамие [illegible] [illegible] Из ярча хувалдйна дикагІ-лар дича а вІалла хьоа а па его тотар. Тесса йита, ріагіа чуьлаш, кхерав, таркал на еш хьаькхура на. Цукна гонахье мел ихьдача хІамаша вертагІаккххар оуйна боьхьо йоаши из лаьаар, [illegible] дІаваьаьца маІача сага чуьетта еани вахар...»

«Ишта дар нчахьа [illegible] [illegible] — кхаш язду йо дІахо, — хІиша, Советий Іаьдал [illegible] фуд? Кхалсаг маІача сага мийса боькьо йолаш я, Советий Іаьдало зиза саг лоарх1 [illegible] Общественни схоле йода. Обществен [illegible]

[illegible]

йолаш цул [illegible] вахар а. На цкьерхал боькьо йоацаши де дийрашг дукха долейна хьичад. Бакъда Іайшета кхетаху берриге кхалнах а иштта бахеш хьаар. Цул [illegible] а иштта ях, бакъда цийн тайпара ярз доланш я из. Йийха а кийде маьре йода Іайшет. Маьрацара вахар ярз доанаш да цун, хІена дьача берадц [illegible]. ТІаккхе массолана а гоама йола йийг хул цун. Шийн фу да хахейта кхьйола саг йоалее кьйедр мер. Бакъда дІайхача уиегІа лц мар а цун нах а. Цхьа йисача Іайшета паргІато йола, шийн саг хет цунна. Мар вешевар оьйа воче далал цул хьал, тоадаьо шера. Мукъаьлица лай дегІа, си бета тоаву. Хьелха тІийла а халоьешна кІалйта а хишача цох хоза кхалсаг хул... Бакъда Іадата, шарІата, молла кхи юхакуртдо наш доаду кьоначь кхалсага ярал, бо яу цул йиІитех. Маьр-хІаьша шоай саг цІайиге оал хкалсага дамика, йийг цуке а йитта. Юха а «лоал ятта [illegible] а боарждолеш заргІ [illegible] йоацача [illegible] а отт [illegible]».

Писатель дика дово гІалгІай вахар, из маларре хьа а хьокх. Цун произведенеш тІа кессеняом [illegible]

«...ТІаьІ[illegible] [illegible] хІара дІахоро, хІара дьохкача [illegible], [illegible] ойо йоаа нуьта хьо кастта [illegible] дІахкетаргьа, [illegible] бола [illegible] хьийтта доладерга лоьанк кхалсагах лай еш тхьа боарцоаш, [illegible] дІадоаккхаргда сий [illegible] Іадат, къахьогама сийрда, [illegible] каьгьаш хьаделльергда, кхалсаг маІача сага лай а йоацаш, цунна вийсе боькьо [illegible] дотта тІа хургйоаш».

Дог лаьеш ба Гойгова яхача, дийтта шу [illegible] воІо миз бош йолча къонахе шероча тІалатта бала. [illegible] хьаьо [illegible] хатт из [illegible] дукъа [illegible], [illegible] дог доахаргдоацача из йоеххаш. «... Елх кхалсаг. Са [illegible] сагиа деттаьу цун деррига дегІ. Боакъьала а хІана [illegible] ху зІамигача десятзоІа яхар деш хила [illegible] пун?..»

ПаргІата дуьц Гойгова «[illegible] кхалсага дайна тІа» яхача новелла тІа. «Дешаншта готта, уйлаьстта паргІата» я цу произведени тІа. Вайна гу драматически событеш дика доьь лоьаьан кхалсага доана вахар. Новелла кульминаци я Фатима яха къона йоІ йодаяр. Кховатакхьа шеро бухар верзавьеча саго цг из. Уьхане геттара чехка хул событеш. Вил, сатех боаца бийса, бьада лоьнаш, масса тоатол — цу [illegible] сие трагически событей сурт да. Дерргиз дукхал дайшад цунна, шийна тІаьттача хІамана кІалхараала [illegible] лох цо. НаІерга лаьттача дагара бІарг тІаотт цун. Цу минута де дазачуя уйла чІоштІьо... Мар ва а вийя, арайоал из, бейсан лоьмашка гІалла бод [illegible]

Гойгова произведенеш [illegible] нах бьаб А. С. Серафимовича, М. Горкео, В. И. Ставски, [illegible] чар. Серафимовича Гойгова шо беш бола болх а бете (заготовщо завекующи вар из), цІеналштта литературена тІаверав яьлаз. «Айбар мукъйна хьаьш [illegible] хкьачай» — яьлад цо. «А йиш яц. ХІаиз [illegible] дуачох бузабар лоархІамегІа да. Са илата фронта балха [illegible] — оалаш хинпад Гойгова юха.

Цу хелча а моцача а хава киттала йоле лоархІаме шоттаг йита йиш хишаш цун. Бакъда валлолча хьийгах из шийн дукха езача [illegible] — литературана дІавьла мукъадилларах, бегашта по оалеш малхалара, «[illegible] бутт ха мукъа ярех». Атта а ца а хилаши Гойгова. КІезига яц цо язъань безаме произведенеш. Кердача вахара трибун хишача сага язъань я уж. Цар вайма шо маларра довзайт цу хана бакхача гІалгІай вахар, уж йешача лоархІам болаш я тахапарча а кхоанарча а вахара.

Р. ЧАХКИЕВА.

БАРКАЛ ШОАНА, 'ДЕЗА ХЬАЬШИЙ

САМЕД ВУРГУНА ЦІЕРАГІЧА БАКИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕНА ЭРСИЙ ДРАМАТИЧЕСКИ ТЕАТРА СЦЕНА ТІА Я «ПИК САХЬАТ» ЯХА СПЕКТАКЛЬ.

Пик сахьат... этара дукхагІа нах хьайна, хІаравар дагадоаллачунна тІаккхача, чукхача гІерта ха я, гонахьара цхьаккха хІама а ца зуаш. Иштта ба вахаре [illegible] сташ, карьеристаш бола нах — шоашта новкъа бараш, шоашца къувсараш, шоашца цхьана гІулакха тІа бола нах дІабата, вахара эзаш дахы гІерт уж, шоай [illegible]

[illegible]

на лораша укхаша роль а [illegible] бь хиника детабуам дІабоал, цо геттара укахцІела хилар гучадол. ТІаццка фу хул? Хала дикадар мара дергдац аьнна дуи бнача цунна магац из къавр яа бош Іо. Дика саг хила магац цу бІоха дог кар чу детталуча сага.

Артиста М. Ягизарова гоаьв ловзаю Кшиштофа роль. Артист а воацаш Кшиштоф шо хеталу зуйтелаитта сцена тІа вар. Вайна из [illegible]

[illegible]

В. ВАЙНШТЕЙН.

Доазол дехьара

ОАР ПРЕЗИДЕНТА ДАЬ КЪАМАЬЛ

КАИР, 27 июль. (ТАСС). ВІашагІкхийттача Іарбий Республика Президента Іарбий социалистически союза Председатела Анвар Садата АСС Еррагъоккъара къамал конгресса тІехкьарча заседани къамаьл деш моаршал делар КПСС Центральни Комитетаген советски халкъаген. «Дерригача советски халкъа цІерагІа, аьлар Іарбий социалистически союза Еррагъоккъарча къамал конгресса членашна вииал вахча цо, аз дег тІара баркал оал КПСС ЦК-ана турпалча советски халкъан США-с ца ярра хьаллоацаш йолча израильски сионистски агрессеца дагъ шера лоаттабеча къовсаме духьала лоаттадала тхога йиш хилийта дола новкъостал тхона дарах».

«Цхьанакха тайпа условеш ца а оттаеш дийна болча [illegible] духьа доацаш новкъостал даьд вайна Советски Союзо, — аьлар дІаьо Президента, — цудухьа КПСС ЦК секретарь новкъост Пономарев укхаза хилар цунга тІолла КПСС ЦК-ана, турпалча советски [illegible]

тІара оалаш дола баркал дІалуаз, хІаьта этара [illegible] [illegible]

1971 шу, ОАР-а Президента аьнначох, гергарча Малхбоаленера кризис дегІаахара дахьсе хоадаш боллаш дола шу хургда. «Китадоаргда бода халон бІаьхен викь бахаш уьх шера чакхбергба яхаш да, цхьабакъда, практически гІулакхаш чакхдоахаргда вай израильски агрессех хьахиеарши воаш дІаьхайкааьча принципиальни позицешкех дьеджа дІадахара, кризис чІоагІьллайта йиш яц. Цудуха доаттІаш дола гІулакхаш чакхдахе деза вай латтачара из меттахье хьоара. Кор ІотІаоттабала йола моттиг вовй территорех дІахецарггьяза вай, Палестинерча Іарбий халкъа бокъонаш эша а из хьенца а тайпара барта гІоргдац вай».

Шийн къамаьл чакхдоаллаш А. Садата белгалдаьккхар Іарбий [illegible]

СЭВ XXV сессе

БУХАРЕСТ, 27 июль. (ТАСС). Тахан Бухаресте хьайкИлай Экономически ВІашш новкъостал дера Совета XXV сесси. Сесса балха чехьа дахна дола Министрий Совета Председатель С. Тодоров корта латтача Болгаре делегаци, Министрий Совета Председатель Е. Фок корта латтача Венгре делегаци, Министрий Совета Председатель В. Штоф корта латтача ГДР-а делегаци, Министрий Совета Председателя дешараш [illegible] дола С. Лувсан корта латтача Монголе делегаци, Министрий Совета Председатель П. Ярошевич корта латтача Польше делегаци, Министрий Совета Председатель И. Г. Маурер корта латтача Руммне делегаци, Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин корта латтача Советски Союза делегаци, Министрий Совета Председатель Л. Штроугал корта латтача Чехословаке делегаци.

[illegible] Советски Союза [illegible] Председатель [illegible] А. Грличков корта латтача СФРЮ делегаци.

Сессе председательства ду СРР делегаци корта латтача СРР Министрий Совета Председатель И. Г. Маурер.

Ветта тІа бодача новкъа

НЬЮ-ЙОРК, 27 июль. (ТАСС). Кхо космонавт Д. Скотт, А. Уорден, Д. Ирвин тІаьолча «Аполлон-15» яха космически хема Ветта тІа дьоча никъ траектори тІа да.

Московски хенах 12 сахьатэ 20 минут яьнча космически хема Лаьттана 182.425 километр гІоле дІакхийнадар. Цу хана берриге [illegible]

[illegible] Кема тІа управление [illegible]

ВЬЕНТЬЯНЕРА ЯНКЕШ

[illegible] «Уилера цайт» газета тІа [illegible] Вьентьяне хьалхьарча [illegible]

[illegible] въьэгта юкъерчу дегІаахара агентства (ЮСАИД). ВІашагІкхийттача Штатий информационни агентства отделеней дукха а нах бола персонал ца лаьрхІача а болаш бараш ба. Цхьанне а ала йиш йолаш дац Вьентьянс а мел американиах ба. «Нью-Йорк таймс» газета 5 эзар саг ва йоах, кхьча источникаша 7, кхьиеттел 10 эзар саг ва йоах. ХІаьта иштта Лаосе а фу деш ба ковраш кІезигта мара а бац. Из да а [illegible] «Уилер цайт» газета тІа лаосски журналиста Вун Тхонгъ хьегойтар.

...Негазьа сеша Меконга дІоахеле бодача тІо-наькъ тІа гІалле водаш хилча, хоазача куцехьа цу «Лансанг» гостиницал тІех ма ваьале а бІаргато [illegible] а хенаш тІерча листача сийнача гІаьле хаулаьь егІа бІагала архитектура йола массеха ямла. Из а Лаосера США Центральни разведывательни управлене резиденци. Цо вІаштІехьа а боахаш, тІаьоншм а лоаттабеш бу цу мехкарча американски тайп-тайпарча учрежденешкен къаьст-къастача американцашен беш бола разведывательни (оаккхала) болх. Цунна бола [illegible] хила йиш я ЮСАИД-а болх. Официальни Вашингтон [illegible]

[illegible] йола моттигера долххача гІулакхера чиновник американски посола цо волча картех а кхьча хІамах ловзара бІаи бакха хьах. ТІаккха укхаза картех ловзаш «[illegible] бовцаш» вус оксанал дехьара дипломат: цо дача дІадоаихьйт, тІа-тІа дукхагІа а доаккхайташ. Цхьа ха яьнача гІоаьла масеха эзар доллар Іов хьаошалгІа веначул нйса. Цхьан эокх болча саго цу [illegible] бегаш беш меттахьа аьнад: «Американски посола хІа а доазийташ, хьадоах».

Цхьабакъда, оаккхал делаадьлаш [illegible] Вьентьяне. Уж гучачере юкъегІерт цу нейтральни пачхьалкхен гІулакхашта, шоай [illegible] «гуамски доктрина» — [illegible] дукъалара занятий тІеш хьалдъбера тІаераань политика Лаосех хьоарчае а гІерташ.

Аьттехьарча группировка лазаш лелаш хилайта гІерташ мех лелаДьча гІулакхех кІаца па хьш дисачуя тІехьагІа США, масса а тайпара дола хьуалура на лелаеш дите а дита, [illegible]

[illegible] патриоташ [illegible] талургхилар. Цхьабакъда, гІулакх хьича тайпара хилар. 1971 шера февралє лаосски территоре чу хьийлха сайгонски бІу а, хІаьта иштта таиландски наемникаш а, [illegible] хиллера, [illegible] кІалбатаб. Лаоса патриотически фронта Ламдехьарча командованис дашначе диллача, № 9 йолча никъа тІа тІамаш [illegible] диъхха 43 дийнах интервенташта иттеш эзараш наьха, 2000 совгІча самолетов вертолетех, бІаьш такнайн бронетранспортерийн, [illegible] шоай хоржна [illegible] доакъай [illegible]. Иштта сай доаьча а йоаташ бесталкьинай США а цар марионеткашта а Лаосе [illegible] провокаци. Цхьабакъда, кхьча [illegible] невозможно дича хоамешна дилалче, из американски интервентъашта кхетам а бенкабеш, хІаьта цу мехкарча шоай гучахьарчан кьайлагІорчан агентурах шерра пайда а пйдеш нейтральни Лаоса нерда интервенцин ира пленаш уьттама а ба уж.

(АПН).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллех Грозни тукашшта мерьаш а йолаш, йоачча а йоацаш, къадбоаделмалхбоалехьера гІалкхьа йолоше мух а хьеххал дс хилие фага а температура республике гІола 30—35 Грозне 33—34 градус [illegible]

[illegible] ае а къутахш, хоьда хостан бо гІалкхьа бовргие мух а хьехьахи за хила а богано температура бойнешка 16—20, денешка 31—36 градус йІаьгаш йелем хила а тару.

[illegible]

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ВАШИНГТОНАЦАРЧА ПЕКИНА БУВЗАМИЙ ХЬАКЪЕХЬА

(Чакхдоалар. Долалур 3-ча агІо тІа).

«Никсона политика, — белгалдоаккх «Нан зама», — уизаречахьая тІа нийсьеннай. Цхьан саьнгта чутоІаеш латт из. ЕррагІча ВІашагІкхийттача Штатешен керритача кумепон дІадех: сов чехка соккебе Вьетнамера тІом, США [illegible] дІабоалабе. Иштта хала хьал тІа нийсенна Никсон шийн дергга долал ура а оттадо цунна кІалдерзаргволе маьлаш лохаш из. ЦхьабаьІда, из цхьан мехкьатІа [illegible] ала цІ хьаййиала яр, цхьабакъда, из кхи хаан валеи моттиг йоаш валлийсаз.

Пекинеи Вашингтонеи бувзамий хьакъехьа цу дувцаш, «Дейли уорлд» яхача американски коммунистий газето аьлу: «Никсона мотташта къахьайхадиьча лерхІамашта реальни политикена а гІулакхашта а юкъера вІашаукъалешца шеи'егІа детабуам бахе...»

Цунна дукхаделла тІа яхача ливански газето белгалдоаккх, Китайскара Малхбоален хьоашал пекински къулгалхоай антисоветски барт хиІебеш дола гІулакхаш чІоагІдаларгва хьекжа тоазуш цхьана хилар.

Азе, Африка, Латински Америка дукхаьча мехкий прогрессивни периодически изданеш ялу. Пекин Вашингтоне таргакхара лелацеча гІулакхаша [illegible] дотта лелахе полат [illegible] гІонорни [illegible] уйлаш хьатозхиш хилларах. Цу хана белгалдохьаш, Никсон офи[illegible]

[illegible] цаальни зиактагІа КНР-а водаш хиларо китайски кулгалхоша империализмана барта бахара лелаал гІулакхаш къайлаххуьаш хинна массетски пропаганда хьагучалккхара новкъостал деш хилар. Каирски «Аль-Гумхурия» яьлу, «Пекине хьоргйолча визато лерхІар антиимпериалистически [illegible]

[illegible]

И. АЛЕКСАНДРОВ.
(28 шоллара «Правда»).

Хьажа, ладувгІа

30 июль
ТЕЛЕВИДЕНИ

17.00 — Дешархоашта Футбол. 19.00 — Телевизионни передачаш (нохчий, эрсий меттала). 19.20 — Дунен халкъоашта [illegible] обозрени. 19.40 — Ленина орден [illegible] лаер бригадир Мудуцов (нохчий меттала). 19.50 — Шоана, бераш. 20.00 — Футболах йола СССР-а чемпионат. «Динамо» (Киев) «Нефтчи» (Баку). Киевера передача. 20.45 — Музыкальни орбита тІа. «Ила доах Людмила Зыкина» яха фильм концерт. 21.15 — Сага о Форсайтах». Телевизионни художественни дукха серейн фильма премьера. «Дрипле [illegible]». 10-гІа сери. 22.05 — СССР-а халкъий [illegible] спартакиада. Бокс

30 июль
РАДИО

6.30 — Пятилетка къахьегама [illegible]. Юрта боахама болхлоешта (гІалгІай меттала). 6.00 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 9.15 — Передачей программа. 8.25 — «Къабеннача [illegible] яхача» яха лора беседа (нохчий меттала) 8.40 — Ипполитов-Иванов. Кавказски эскизаш. 9.15 — «Коммунисташ — халкъа [illegible]» яха передача. 9.30—ЮртбоахамаболлоештадолаконцертИЯ 10.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 10.15 — Кхашка къахьегархошта дола концерт. 10.40 — Керла иллеш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

31 июль
ТЕЛЕВИДЕНИ

11.00 — Дика бера за [illegible] берашта дола мультфильм. 11.30 — Дешархоашта. «Хьанкара Бесталес» яха художественни фильм. 18.00 — Телевизионни передачаш (гІалгІай, эрсий меттала). 19.25 — Хоамаш, реклама. 19.30 — Халкъа хьал-таро [illegible] корта экономически политика мертара деклар да (нохчий меттала). 19.45 — «Чайковский» яха художественни фильм (хьалхара сери). 20.00 — Республикан хьаьнка (гІалгІай меттала). 20.10 — Шоана, бераш. 20.30 — Самеда Вургуна цІерагІа долча Бакински эрсий драматически театра [illegible]. 22.15 — «Кхойтта гІанд» яха телевизионни театра [illegible].

31 июль
РАДИО

6.30 — «Юрта Іуйре». Юрта боахама болхлоешта. 6.00 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачей программа. 8.25 — Вахара гІулакхаш [illegible] службе къахьегама бола корреспонденции (гІалгІай меттала). 8.40 — Нохч-гІалгІай патриотически [illegible]. 9.15 — [illegible] ду радио общественни редакци. 9.30 — Хачатурян. Концерт. 10.00 — Передачей программа. 10.[illegible] — Концерт. 10.30 — «Лаккхара [illegible]» яха очерк (гІалгІай меттала). 10.45 — «Халраша [illegible]» Іоналара яха беседа. КПСС Заводской районски пропаганди агитаци отдело [illegible] Яковлев ешаьеш. 18.00 — Керла иллеш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина урам, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам—3-00-11; бохьлехана секретаре — 3-34-38; партийни вахара, культура, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-30; письмаш отдела бухгалтерен — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-00-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-30; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

С00458. Заказ № 7341.